

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра української літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Методика викладання української літератури»
обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»

Спеціальність 014 Середня освіта

Галузь знань 01 Освіта

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет філологічний

Мова навчання українська

Розробник: Маркуляк Лариса Василівна, доцент, кандидат філологічних наук

Профайл викладача [Лариса Маркуляк](#)

Контактний тел. 0372584836

E-mail: l.markuliak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle [**https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=7680**](https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=7680)

Консультації Очні консультації: згідно з графіком
Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

«Методика викладання української літератури» – це дисципліна педагогічного, психологічного та літературознавчого характеру, яка вивчає систему освітньо-професійної підготовки фахівців та організаційно-методичні настанови викладання української літератури у ЗЗСО. Курс передбачає ознайомлення студентів із сучасною шкільною системою в Україні, опанування знаннями про закономірності викладання літературознавчих курсів у закладах освіти та методику підготовки і проведення основних видів навчальних занять, розгляд прийомів і науково-методичних аспектів навчального процесу, засвоєння основ управління педагогічним процесом у загальноосвітній школі та висвітлення специфіки професійно-педагогічної діяльності викладача літературознавчих дисциплін.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у студентів систематизованих знань основних понять методики викладання української літератури, зокрема форм, методів та методичних прийомів викладання літератури; ознайомити з типологією уроків літератури та їх структурою, з основними етапами роботи над художніми творами різних жанрів, з методичними прийомами вивчення життєпису письменника.

3. Пререквізити. Дисципліна взаємопов'язана з усіма попередніми навчальними курсами традиційної системи літературознавчої підготовки: «Вступ до спеціальності (Середня освіта)», «Психологія: загальна, вікова, педагогічна», «Педагогіка з основами педмайстерності».

Постреквізити: «Курсова робота (Методика викладання української мови/літератури)», «Ознайомлювальна педагогічна практика», «Навчальна практика “Нова українська мова”», «Виробнича педагогічна практика “Нова українська школа”», «Виробнича педагогічна практика».

1. 4. Результати навчання. У результаті вивчення курсу студент повинен оволодіти такими **компетентностями:**

Загальні:

ЗК 2. Знання й розуміння предметної галузі та професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність творчо мислити, усвідомлювати потребу в постійному інтелектуальному самовдосконаленні, вибудовувати та втілювати власні стратегії навчання упродовж життя, бути готовим до безперервного професійного розвитку.

ЗК 7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 8. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, впроваджувати інновації, обирати різноманітні підходи до розв'язання проблем у професійній діяльності.

Фахові:

ФК 15. Здатність якісно організовувати й проєктувати освітній процес на рівні навчального предмета, розділу, теми, уроку, проводити позакласну та факультативну роботу з огляду на сучасні підходи до викладання та діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови та літератури, ураховуючи передовий український й міжнародний досвід.

ФК 16. Розуміння змісту й принципів побудови програм з української мови та літератури; особливостей підручників та навчальних посібників; уміння підбирати навчально-методичні матеріали для проведення занять.

ФК 17. Знання особливостей планування роботи з української мови; видів планування; норм оцінювання письмових робіт учнів; типів уроків з української мови та літератури.

ФК 22. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові та предметні компетентності, реалізовувати наскрізні змістові лінії засобами навчального предмета та інтегрованого навчання, розвивати критичне мислення

Програмні результати навчання:

ПРН 9. Аналізувати, систематизувати та поширювати передовий педагогічний досвід.

ПРН 10. Застосовувати набуті знання під час вирішення педагогічних, навчально-виховних і науково-методичних завдань з урахуванням вікових й індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей учнівських колективів і конкретних педагогічних ситуацій.

ПРН 11. Застосовувати різноманітні методи і форми навчання, сучасні прийоми керівництва навчальною, суспільною і творчою діяльністю учнівських колективів.

ПРН 15. Застосовувати комплекс здобутих філологічних знань для розв'язання професійних завдань.

ПРН 23. Володіти методикою майстерного викладання української мови та літератури в загальноосвітніх школах, методикою виховної роботи, технологією організації творчої діяльності учнівського колективу.

В результаті вивчення курсу студент повинен:

знати:

- особливості сучасних програм з української літератури;
- основні методи та прийоми навчання української літератури;
- джерела вивчення біографії письменника;
- типологію уроків літератури;
- основні теоретико-літературознавчі поняття;

вміти:

- аналізувати в єдності форми і змісту художні твори різних жанрів – епічних, ліричних, драматичних, застосовуючи при цьому різні методи та прийоми навчання;
- викликати інтерес до особистості письменника, його творчості, ознайомлюючи учнів з життєписом;
- пояснювати питання теорії літератури;
- організувати позакласну роботу з літератури;
- складати план-конспект уроку і провести пробний урок в аудиторії.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	У тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	Лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Методика викладання української літератури як наукова дисципліна. Сучасні програми з української літератури.											
Тема 1. Методика викладання української літератури як наукова дисципліна. Сучасні програми з української літератури	14	2	2			10	16	2				14
Тема 2. Структура уроку підручник як провідний засіб навчання	18	4	4			10	14					14
Тема 3. Основні методи та прийоми викладання літератури, типи завдань з літератури	18	4	4			10	16	2				14
Тема 4. Проблеми вивчення біографії письменника	14	2	2			10	16		2			14
Разом за змістовим модулем 1	64	12	12			40	62	4	2			56
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Вивчення художніх творів різних жанрів											
Тема 1. Шляхи аналізу літературного твору.	15	2	2			11	16		2			14
Тема 2. Основні форми роботи при	14	2	2			10	14		2			12

вивченні епічних творів												
Тема 3. Основні форми роботи при вивченні лірики у школі	14	2	2			10	15					15
Тема 4. Специфіка вивченні драматичних творів. Основні форми роботи.	14	2	2			10	14	2				12
Тема 5. Розвиток усного і писемного мовлення учнів у процесі вивчення літератури	14	2	2			10	14					14
Разом за змістовим модулем 2	71	10	10			51	73	2	4			67
Усього годин	135	22	22			91	135	6	6			123

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Основні етапи розвитку методики викладання української літератури	10
2	Основні етапи розвитку методики викладання української літератури	10
3	Основні етапи розвитку методики викладання української літератури	10
4	Основні етапи розвитку методики викладання української літератури	10
5	Самостійна робота учнів у процесі аналізу художнього твору	11
6	Основні теоретико-літературознавчі поняття при вивченні епічних творів	10
7	Основні теоретико-літературознавчі поняття при вивченні ліричного твору	10
8	Основні теоретико-літературознавчі поняття при вивченні драматичних творів	10
9	Основні види усних і письмових завдань з літератури	10

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна) із застосування комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint, Prezi – презентація), пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи, творчі завдання.

2) **За логікою передачі й сприймання навчальної інформації**: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійного мислення**: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю**: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів. І

І. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

1) **Методи стимулювання інтересу до навчання**: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Застосовано такі види контролю: попередній, поточний, тематичний, підсумковий, а також форми його організації. У процесі вивчення дисципліни в різноманітних поєднаннях використовуються методи усного, письмового, практичного контролю і самоконтролю студентів. Опитування; перевірка конспектів; написання рефератів.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінка А (90-100) балів. Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

Оцінка В (80-89 балів). Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

Оцінка С (70-79 балів). Студент у цілому володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних та письмових відповідей, але не використовує при цьому обов'язкову літературу. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неточності та незначні помилки.

Оцінка D (60-69 балів). Студент у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

Е (50-59 балів). Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних

виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

FX- F (0-49 балів). Студент частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

8. Рекомендована література – основна

1. Астрахан Н. Буття літературного твору. Аналітичне та інтерпретаційне моделювання: *монографія*. К.: Академвидав. 2014. 432 с.
2. Бабійчук Т. Сучасна українська література: імена, теми, інтерпретація. *Українська мова і література в школах України*. 2018. №12. С.21 – 28.
3. Жила С. Бачити художній твір як культурний універсум. *Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми. Збірник наукових праць/* Наук. ред. і упор. Логвіненко Н. К.: Пед думка, 2015. С. 38 – 50.
4. Жила С. Літературно-мистецька вітальна як форма вивчення літератури у ЗВО. *Українська мова і література в школах України*. 2018. №4. С.28 – 32.
5. Захарова В. А, Роль сприймання художнього твору у процесі його реалізації. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2017. №(70). С. 177 – 187.
6. Ковалюк Ю. Формування художніх смаків учнів старших класів на уроках літератури рідного краю. *Українська мова і література в школах України*. 2018. №1. С. 37 – 40.
7. Клочек Г. Зі студій про літературну освіту. *Зб. статей і матеріалів*. Тернопіль: Навч. книга – Богдан. 2013. 192 с.
8. Клочек Г. Д. Літературна освіта в новій українській школі: стратегія і тактика реформування. *Дивослово*. К., 2017. Число 1. С. 7 – 11.
9. Концепція «Нова українська школа» [Електр. ресурс]. Режим доступу: <http://chemerpil.hol.es/index.php/2014-01-31-17-11-41/normativno-pravovabaza/kontseptsiya-nova-ukrajinska-shkola>.
10. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури: Креативно-інноваційна технологія. *Навчальний посібник*. Харків: Тимченко А. М. «Власні видання». 2009. 464 с.
11. Макаренко Лариса, Попова Олена, Гончарук Валентина. Сучасні підходи до аналізу літературного твору в університетських курсах для майбутніх вчителів-філологів [Електр.ресурс]. Режим доступу: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/71_2024/.
12. Микитюк В. Про шкільну лектуру, ЗНО та програму з української літератури (Погляд крізь призму Франкових сентенцій). *Дивослово*. К., 2015. Число 3. С.2 – 7.
13. Микитюк В. Методика тестування знань та умінь з української літератури: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 224 с.
14. Микитюк В. Іван Франко і методика викладання української літератури: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. 200 с.
15. Микитюк В. «Конечність реформи учіння української літератури...» *Дивослово*. К., 2017. Число 4. С. 2 – 11.
16. Мовчан Р. Літературна освіта в загальноосвітній школі, сучасний стан, виклики реальності, реформування. *Дивослово*. К., 2017. Число 1. С. 2 – 6.
17. Мойсеєнко Р. Компетентнісний підхід як основа підготовки майбутнього компетентного фахівця. *Молодь і ринок*. Дрогобич. 2018. №9. С. 42 – 48.

18. Навчальні програми для 10-11 класів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
19. Нікітіна А. В. Інформаційні технології в методичній підготовці майбутнього вчителя-словесника [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN5/08nav_mvs.pdf
20. Овдійчук Л. Естетичні засади вивчення біографії письменника на уроках української літератури в школі. *Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми. Збірник наукових праць*/ Наук. ред. і упор. Логвіненко Н. К.: Пед думка, 2015. С. 247 – 259.
21. Полінюк О. Типологічна класифікація видів проєктів. *Українська мова і література в школах України*. 2018. №12. С. 9 – 12.
22. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9 класи. Українська література. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/%DO%9F>
23. Ситченко А. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах. К.: Ленвіт, 2011. 291 с.
24. Ситченко А. Естетичне виховання у контексті технологізованого навчання літератури. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. №9. С. 2 – 4.
25. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі: *підручник*. К.: ВЦ «Академія». 2013. 312 с. (Серія «Альма матер»).
26. Токмань Г. Л. Українська літературна освіта: з погляду вічності й у контексті сьогодення. *Дивослово*. К., 2017. Число 3, С. 2 – 6.
27. Ханчук І., Янкович О. «Перезавантаження» уроку літератури: методика «DAILY 5» («Щоденні 5») для формування ключових компетентностей в учнів середньої школи. *Українська мова і література в школах України*. 2018. №11. С. 9 – 13.
28. Шуляр В. І. Теоретико-методологічні засади сучасного уроку літератури в основній і старшій школі: *автореф. дис....д-ра пед. наук*. Херсон, 2015. 44 с.
29. Яценко Т. Естетична спрямованість шкільного курсу української літератури. *Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми. Збірник наукових праць*/ Наук. ред. і упор. Логвіненко Н. К.: Пед думка, 2015. С. 48 – 60.
30. Яценко Т. О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга пол. XX – поч. XXI ст.): *монографія*. К.: Пед. думка, 2016. 360 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Українська література: електронна бібліотека: <http://www.ukrlit.com.ua>
2. Енциклопедія української літератури: <http://www.proza.cjm.ua>
3. Українська бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>
4. EXLIBRIS – українська електронна бібліотека: <http://ukrlib.com>